

1975

Graag grijpt het bestuur de hem geboden kans aan om in dit eerste nummer van ons Maandblad aan alle lezers een „Voorspoedig Nieuwjaar” toe te wensen. Veel heil en zegen voor U allen en veel vreugde bij Uw contacten met onze natuur.

Voor ons Genootschap is het nieuwe jaar zeer goed begonnen. We zijn, zeer tot onze vreugde, partner in een fusie. De zo actieve vereniging „Vrienden der Natuur, Venlo” zal onder behoud van haar eigen naam, met ingang van 1 januari 1975, als afdeling van ons Genootschap gaan optreden. Gaarne roepen wij deze Venlose groep een hartelijk welkom toe. Moge dit een begin zijn van een nauwe samenwerking van allen, die belangstelling hebben voor onze zo veelzijdige natuur, en die bezorgd zijn voor het behoud van die natuur. Van harte hopen wij, dat dit Venlose voorbeeld spoedig navolging zal vinden; dat ook andere actieve groeperingen van amateur-biologen en -geologen zich als zelfstandige afdeling bij ons Genootschap zullen aansluiten en dat zich elders, waar het tot op heden nog niet gekomen is tot activiteiten op het gebied van de natuur-studie in groepsverband, spoedig kernen zullen vormen en Genootschaps-afdelingen zullen ontstaan.

Onze beste wensen gaan ook uit naar onze vrienden van het „Limburgs Landschap” en van het District Limburg van het I.V.N., van de Werkgroep Limburg van Lacerta en van de Limburgse afdeling van de Nederl. Geologen Vereniging, van de Limburgse Biologen Vereniging en zo vele anderen. Wij hopen op goed onderling contact.

Meer dan ooit is het een dwingende noodzaak om met elkaar, ieder op zijn eigen terrein en met zijn eigen taak, maar in nauwe onderlinge samenwerking, te waken over onze steeds schaarser wordende natuur. Mogelijk zal hier en daar een her-oriëntatie omtrent de onderlinge begrenzingen der taken of taak-onderdelen nuttig of wenselijk zijn. Graag zal ons Genootschap daaraan zijn medewerking verlenen.

Tenslotte een woord van opwekking aan onze leden,

een uitnodigende aansporing om U in 1975 in te zetten, meer nog dan in het afgelopen jaar, voor het wekken van belangstelling voor Limburgs zo boeiende gea, flora en fauna. Vooral daardoor zullen de kansen op veiligstelling groter worden.

Het Bestuur.

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING

op zaterdag 14 december 1974

Bij ontstentenis wegens ziekte van de voorzitter dr. van Nieuwenhoven opent dr. Montagne als vice-voorzitter de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Zij geven van hun belangstelling voor het wel en wee van het genootschap blijk; er zijn ook enkele schriftelijke suggesties binnen gekomen, o.a. van de leden Dijkstra, van der Kruk, van Nieuwenhoven, Sniekers en Willems, waarvoor het bestuur de inzenders zeer dankbaar is. Omtrent een en ander zal het bestuur zich zo spoedig mogelijk beraden.

De reden voor het bijeenzijn vandaag is op zich zelf een verheugende, nl. de toekenning voor 1975 aan ons Genootschap van een aanzienlijke verhoogde provinciale subsidie. Een dergelijke toekenning houdt echter de verplichting in om onze activiteiten duidelijk uit te breiden c.q. tot nieuw leven te wekken. Uit vragen, die door leden van de Provinciale Staten gesteld zijn, blijkt de onbekendheid van velen met ons werk. In het boekje van de Provinciale Griffie waarin provinciaal werkende instellingen staan opgesomd, komt het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg niet voor. We zullen wat moeten doen om daar verandering in te brengen; daarvoor is o.a. een betere spreiding van onze activiteiten over de hele provincie geboden. Sinds ongeveer 25 jaar kennen wij een centrum van maandelijks bijeenkomsten te Maastricht en een dergelijk centrum in Heerlen. Wij organiseren enkele excursies per jaar, steeds vanuit

Maastricht en wij geven een Maandblad en Publicaties uit. Leden buiten Heerlen en Maastricht en directe omgeving krijgen het Maandblad, maar daar blijft het doorgaans bij. In de ogen van het overgrote deel van de provincie zijn we een Maastrichtse, althans een Zuid-Limburgse club.

Toch zijn we in 1910 opgericht als een vereniging voor de gehele provincie. Als we de verspreiding van onze in Limburg wonende leden nagaan, dan zien we dat er in begin 1974:

325 in Maastricht en omgeving wonen

140 in Heerlen en omgeving

64 in de Westelijke Mijnstreek
(Sittard/Geleen en omgeving)

61 in Venlo en omgeving

44 in Roermond en omgeving

24 in Weert en omgeving

20 in Echt en omgeving.

En dan moet men daarbij bedenken dat er in Venlo, Weert en Echt aparte verenigingen bestaan onder de naam „Vrienden der Natuur” resp. „Pepijnsland”, die ieder in hun regio een actief centrum vormen van natuurhistorische activiteiten.

Op de algemene ledenvergadering van 10 januari 1974 is door de vergadering het fiat gegeven aan het bestuursvoorstel tot het vormen van afdelingen elders in onze provincie, maar tot op heden is daarvan weinig terecht gekomen.

In Heerlen hebben enkele leden zich bereid verklaard om een afdelingsbestuur te vormen van de in feite al 25 jaar oude plaatselijke of regionale groep.

Enkele weken geleden is in een bestuursvergadering besloten, dat de vereniging „Vrienden der Natuur” in Venlo per 1 januari 1975 zich in zijn geheel aansluit bij ons Genootschap. Dat gebeurt dan onder handhaving van de naam „Vrienden der Natuur” maar met de toevoeging „afdeling van het Natuurhistorisch Genootschap”.

In Maastricht echter is het nog steeds niet gelukt om enkele leden te vinden, die zitting willen nemen in een te vormen afdelingsbestuur. En ook is het nog niet gelukt om in de Westelijke Mijnstreek uit de

groep van leden daar een eigen afdeling te vormen.

We zijn als Genootschap de laatste jaren te kort geschoten op gebied van zaken, die in onze statuten genoemd worden, bv. het verrichten of stimuleren van onderzoek. Het is wel enkele malen voorgesteld. Denken we aan de suggestie van dr. Dijkstra om de verspreiding van de maretak in Zuid-Limburg na te gaan en aan een voorstel om een studiegroep te vormen voor de natuurhistorische inventarisatie van het Jekerdal en eventueel voor het Geuldal. Er is helaas niets van de grond gekomen. Mogelijk is de manier van voorstellen fout geweest? Onze leden zijn tot dergelijk werk wel degelijk in staat. Dat bewijst ook de inventarisatie van de Schinveldse Bossen, die buiten ons Genootschap om tot stand kwam, door o.a. Genootschapsleden werd uitgevoerd en waaromtrent een verslag verscheen als een speciaal nummer van ons Maandblad. De „Vrienden der Natuur” in Venlo doen het als „werkgroep” wel, getuige hun rapport over het Koelbroek, dat in 1974 in zijn geheel in het Maandblad verscheen.

Onze zustervereniging in Wuppertal, in ledental en in omvang van het verenigingsgebied met ons Genootschap te vergelijken, geeft ons een goed voorbeeld van een actief verenigingsleven. Zij heeft een indrukwekkend programma van lezingen, excursies en cursussen.

Er zijn onderwerpen genoeg die de inzet van een aantal enthousiaste leden waard zijn. We denken opnieuw aan inventariserend onderzoek in Jekerdal en Geuldal, aan inventarisaties van de talloze kleine natuurgebiedjes bij oude vestingwerken. We zullen dan misschien bereid moeten zijn andere wegen te bewandelen binnen onze vereniging en jongeren hun gang laten gaan. Dat zij belangstelling hebben voor zulke zaken bewijst bv. de enthousiaste groep in Maastricht, die in zeer recente tijd met groot succes enkele zeer geslaagde excursies organiseerde en nog vol plannen zit.

Als Genootschapsafdeling en eventueel als Genootschap in zijn geheel zullen we garant moeten staan

voor de kwaliteit van de resultaten van een onderzoek dat door een Genootschaps-werkgroep wordt verricht.

Willen wij die kant uit dan zullen wij op korte termijn moeten komen tot de start van de bedoelde afdelingen met ieder een eigen klein bestuur. Zulke afdelingen zullen ieder een programma van bijeenkomsten, excursies, cursussen en onderzoek-projecten in werkgroepjes moeten opstellen, voor de realisatie waarvan bescheiden bijdragen uit de algemene Genootschapskas mogelijk moeten zijn. Voor aankondigingen en verslagen van dergelijke afdelingsactiviteiten wordt een plaats in het Maandblad ingeruimd, terwijl van tijd tot tijd en in overleg met de Redactie een heel Maandblad-nummer ter beschikking kan worden gesteld.

De voorzitter besluit zijn inleidend woord met een beroep op de daadwerkelijke steun van de juist vanmiddag aanwezige leden, die door hun tegenwoordigheid blijk geven te geloven in een toekomst van het Genootschap. Met deze aanwezigen zegt hij thans van gedachte te willen wisselen over deze toekomst.

Om tot nieuwe activiteiten te komen acht de heer Meijer kadervorming noodzakelijk. Daarvoor is inventarisatie van deskundigen onontbeerlijk. Tezamen met de heer Moonen is hij bereid een enquêteformulier op te stellen, dat aan alle leden verzonden wordt. Op een vraag van de voorzitter wie zich in wil zetten om een natuurhistorisch onderzoek van een bepaald object ter hand te nemen stellen de heren Meijer, van Mourik en Moonen zich beschikbaar om als „condensatiekernen” te dienen, d.w.z. leiding te geven aan een zo'n onderzoek en adviezen te geven; maar het eigenlijke onderzoek moet door enthousiaste leden (liefst jeugdige) zelf gedaan worden. Uiteraard staat ook de outillage van het Museum (bibliotheek, apparatuur etc.) ter beschikking. De heer van Mourik maakt de opmerking dat hij de laatste twee jaar vrijwel geen jeugdleden op de maandvergaderingen gezien heeft. De heer Gilissen voegt er aan toe, dat zich op zijn oproep om mee te doen aan het SOVON-

project geen leden gemeld hebben. Hij heeft nu van andere zijde hulp gekregen.

Mej. Blankevoort zegt nog dat de meeste actieve mensen al ergens mee bezig zijn.

Op een opmerking van de heer van Mourik dat de vakmensen instructie geven hoe bij een onderzoek te werk moet worden gegaan zegt de voorzitter, dat in het verleden ook enkele experts een aantal mensen om zich verzamelden; die situatie zullen we nu dus weer moeten krijgen.

Belangrijk is dat men wat doet, aldus de heer Meijer, en niet te veel op resultaten let.

Dan schetst de heer van der Horst hoe de toestand 4 jaar geleden in Venlo was, tot dat zich uit de daar bestaande vereniging „Vrienden der Natuur” een studiegroep „Natuur en Landschap” formeerde die thans de kern van het geheel is en doorlopend actief. In voorkomende gevallen vraagt ook de gemeente Venlo steeds advies van de „Vrienden der Natuur”. Dit doet de voorzitter opmerken, dat Venlo daarmee bewezen heeft dat het kan.

De heer Hensels vraagt zich af waar bv. de geïnteresseerden in Roermond en omstreken terecht zijn gekomen. De heer Thissen zegt dat de actieve leden van deze groep gebundeld zouden kunnen worden. De heer Hensels wil hierbij wel helpen.

De heer Gijtenbeek stelt dan voor, de oprichting van de afd. Maastricht in eerste opzet vóór eind januari gereed te hebben. Hij stelt zich beschikbaar. Ook de heer Meijer en van Mourik willen hun medewerking verlenen doch geen bestuursplaats innemen. De heer Gijtenbeek zegt nog het gewenst te vinden dat minstens twee jonge enthousiaste mensen zitting nemen in het hoofdbestuur.

Op een vraag van de heer Kemp naar het verschil tussen het hoofdbestuur en een afdelings-bestuur zegt de voorzitter dat een afdelings-bestuur volkomen zelfstandig een programma voor activiteiten opstelt en uitvoert. Voor wat Maastricht betreft kunnen de maandvergaderingen zoals vanouds in het museum plaats vinden. Het hoofdbestuur heeft een coördinerende taak. Het is bovendien de bedoeling dat een

lid van ieder afdelings-bestuur zitting heeft in het hoofdbestuur, waardoor de contacten onderling verzekerd zijn. Vanzelfsprekend kunnen de regionale afdelingen op steun rekenen van het hoofdbestuur, ook op financieel gebied. Verder heeft elke afdeling een publicatie-mogelijkheid in het Maandblad.

Bij de rondvraag stelt de heer Meijer zich beschikbaar om leiding te geven aan een eventueel op te zetten moluskenonderzoek.

De heer Moonen wil behulpzaam zijn bij een vlinderonderzoek.

De heer van Mourik zegt toe een mogelijk onderzoek naar het voorkomen van hamsters in Zuid-Limburg van de grond te zullen helpen.

De heer Smitshuyzen zegt de heer Diederik bereid gevonden te hebben een cursus te houden over de grotten.

De heer Hillegers zal steun kunnen verlenen op het gebied van de floristiek en grassen-onderzoek. Ook onderzoek betreffende schapenteelt en vakwerkbouw wil hij stimuleren.

De voorzitter besluit met te zeggen dat veel positieve geluiden gehoord zijn, waardoor de vergadering zijn nut bewezen heeft. Het wachten is nu op de „follow up”.

Met dank aan de aanwezigen voor hun inbreng wordt de vergadering gesloten.

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op 12 december 1974

Bij afwezigheid van de voorzitter en vice-voorzitter, beiden wegens ziekte verhinderd, heet de secretaris de aanwezigen hartelijk welkom.

Vervolgens deelt hij mede, dat het Genootschap ter ondersteuning van de bezwaren van de afdeling Limburg van de Ned. Ver. voor Herpetologie en Terrariumkunde „*Lacerta*” een bezwaarschrift gezonden heeft aan de Inspectie der Domeinen Zuid-

Oost Nederland, die in eerste instantie verantwoordelijk is voor het egaliseren van een terrein aan de „Bossche Fronten”. Door deze ingrijpende verandering in dit biotoop moet ernstig gevreesd worden voor het volledig verdwijnen van de Muurhagedis (*Lacerta muralis muralis*) waarvan, voorzover bekend, Maastricht nog de enige vindplaats in Nederland is.

De heer Kemp brengt de reikwijdte van het zicht ter sprake i.v.m. de toenemende luchtverontreiniging. Wil men het kleiner worden van het gezichtsveld aantonen, dan moet men van een vast punt uitgaan en de waargenomen zichtmerken (grote gebouwen als kerken, bijvoorbeeld) jaarlijks contrôleren. Zo heeft hij op 29 september 1974 vanaf de Belgische uitzichtstoren bij het Drielandenpunt te Vaals: de T.V.-zendmast bij Roermond, de Maascentrale bij Buggenum – welke laatste 52½ km verwijderd is – met de prismakijker waargenomen. Vanaf Ubachsberg - Vrouwenheide had hij de kerkstorens van Roermond (39 km), Weert (48 km) en Nederweert (51 km) reeds eerder en meerdere malen gezien.

De heer van Mourik zegt dat de meest eenvoudige en ook meest betrouwbare manier om de mate van luchtverontreiniging te meten plaats vindt aan de hand van metingen aan luchtmonsters. Zweden is hier al jaren mee bezig. Op steeds dezelfde hoogte en boven hetzelfde terrein worden geregeld vanuit vliegtuigen luchtmonsters genomen.

De heer Damen haalt een artikel uit het „Financiële Dagblad” aan over het gebruik van lokstoffen als ideale insectenbestrijders voor landbouw en fruitteelt. Met het gebruik van een bepaalde lokstof wordt alleen een specifiek insect dat de plaag veroorzaakt, bestreden en niet een aanslag gepleegd op alle insecten (ook de zgn. „nuttige”) zoals met het bespuiten met insecticiden of pesticiden het geval is. Het principe van het gebruik van lokstoffen is de insecten op een dwaalspoor te brengen. Zeer kleine hoeveelheden sexlokkstoffen (in de orde van grootte van enkele honderden microgrammen (= miljoenste delen van